

K
A
S
V
U

TÄÄLLÄ KASVU
ON LUONNONVOIMA

Lastensuojelun systemisen mallin pilotointi
4.9.2018

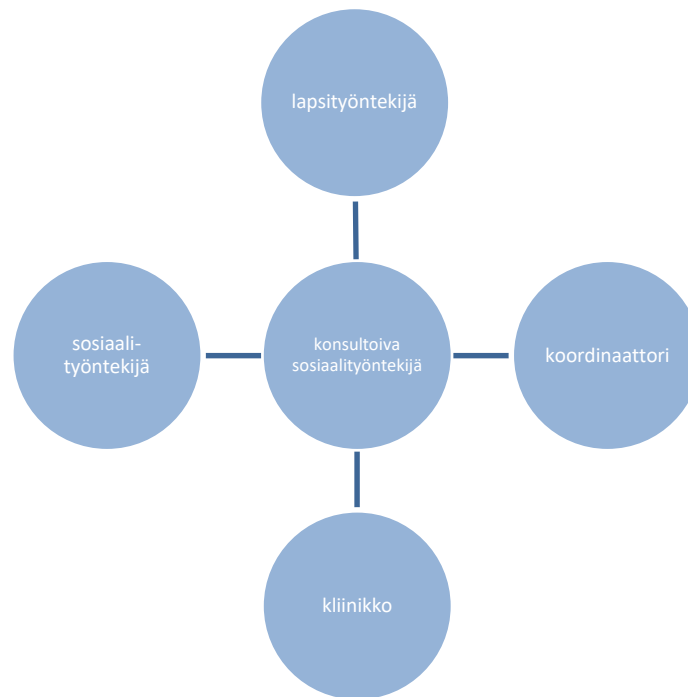
KUOPIO

Lastensuojelun systeminen malli

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on ollut tuomassa mallia Suomeen.
- Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE) on käynnistynyt lastensuojelun systemisen mallin valtakunnallinen pilotointi Suomessa.
- THL tutkii mallin käyttöönottoa ja vaikuttavuutta Suomessa.
- Malli on Lontoon Hackneyssä vuodesta 2007 toiminut työskentelymalli, joka perustuu systemiseen ajatteluun ja terapeuttiseen työotteeseen.
- Hackneyn mallin toimivuudesta lastensuojelutyössä on olemassa laajaan arviointitutkimukseen perustuvaa tutkimustietoa (Forrester ym. 2013).

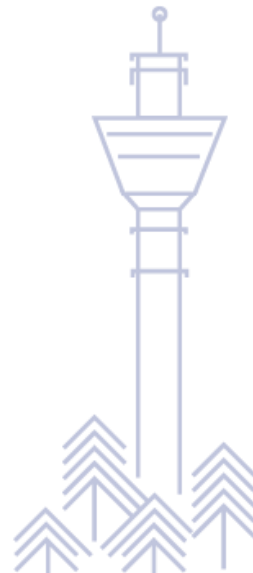
Mitä muutoksia malli toi Hackneyn lastensuojeluun

- Työntekijöiltä vapautui aikaa byrokraattisesta työstä kohtaavaan asiakastyöhön
- Reaktiivisesta työotteesta onnistuttiin siirtymään ennaltaehkäisevämpiin työmuotoihin
- Perheet tulivat paremmin toimeen lastensuojelun työntekijöiden kanssa ja luottamus lisääntyi
- Huostaanotot vähenivät 40%
- Henkilöstön viihtyvyys parani ja vaihtuvuus sekä sairauspoissaolot vähenivät radikaalisti
- Väkivallan uhka työssä väheni

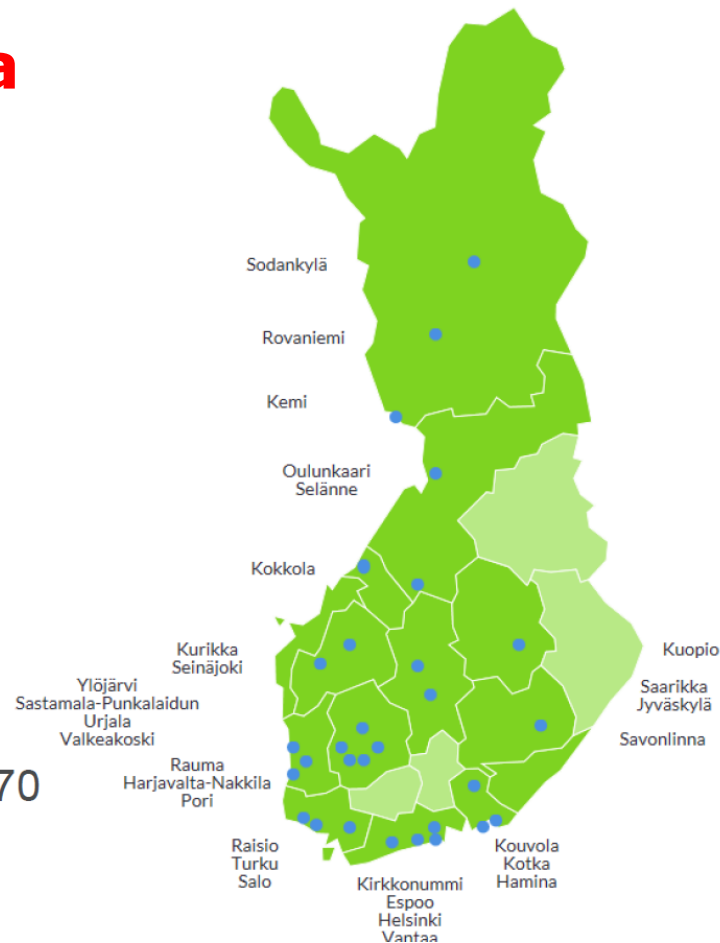
Miksi muutosta tarvitaan Suomen lastensuojelussa

- Suuret asiakasmäärät ja kustannusten kasvu
- Työntekijöiden jaksaminen/kuormittuminen
- Henkilöstön suuri vaihtuvuus ja siirtymiseen muihin tehtäviin
- Lastensuojelun ja lasta ja perhettä auttavien toimijoiden yhteistyön vaikeudet
- Lastensuojelussa joudutaan työskentelemään akuuteissa kriisitilanteissa ja reagoimaan liian myöhään

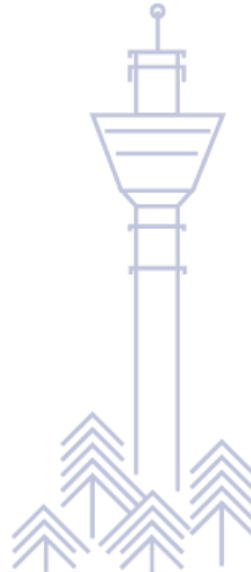
Mallin pilotointi Suomessa

- Pilotoivia maakuntia 14
- Pilottikuntia, kuntayhtymiä tai muita kuntien yhteenliittymiä 36
- Pilotoivia tiimejä noin 40-50
- Pilotointiin osallistuvia sosiaalityöntekijöitä noin 200
- Systemisen lastensuojelun kouluttajia 60-70

Systeeminen ajattelu lastensuojelussa

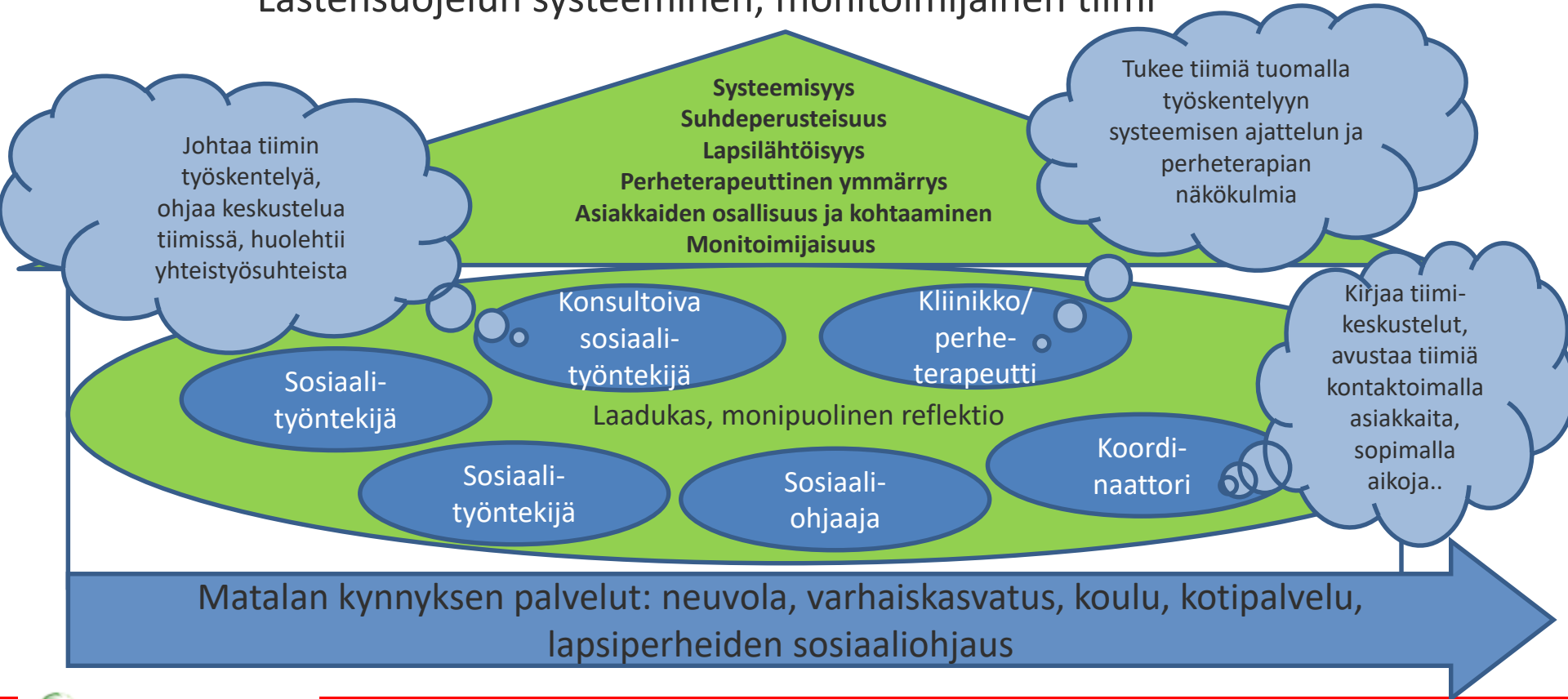
- Systeeminen ajattelu on tapa tarkastella ihmistä ja ympäristöä kokonaisvaltaisena systeeminä, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen, unohtamatta yksilöä.
- Systeemisyyys korostaa järjestelmän osien välisiä vuorovaikutussuhteita. Yhtä perheenjäsentä ei nähdä ongelmana, vaan ratkaisut löytyvät systeemistä. Yhden osion muutos -> koko systeemissä tapahtuu muutos.
- Lapsi, perhe ja arkiympäristö muodostavat oman systeeminsä, johon lastensuojelu ja muut palvelut liittyvät -> yhteinen systeemi.
- Lastensuojelu on viranomaistyötä, joka vaatii myös väliintuloja ja vallankäyttöä -> ei terapiaa.

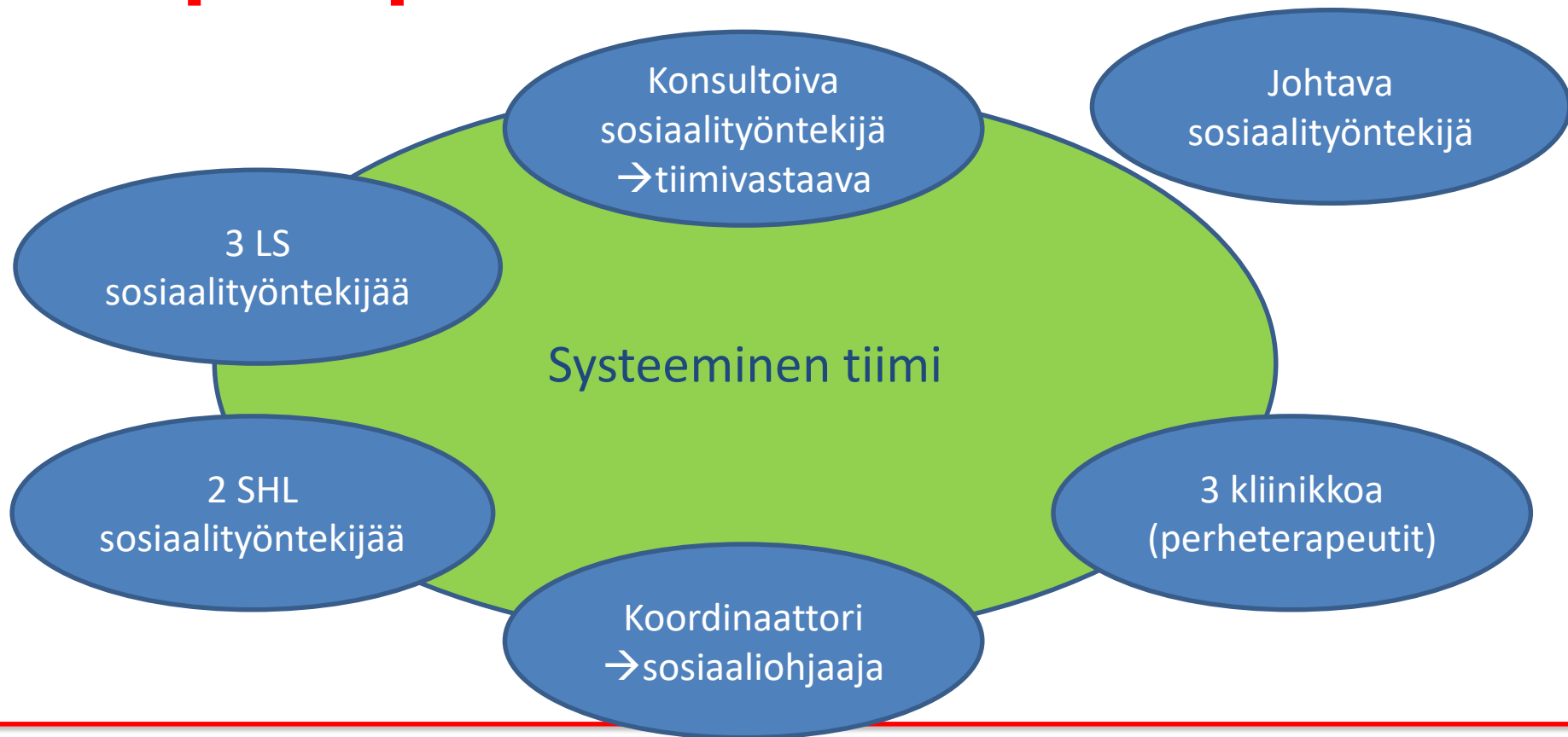
Mikä on uutta systeemisessä mallissa

- Perheterapeuttisen näkökulman tuominen lastensuojelutyöhön. Lähestymistapoja ja menetelmiä tulee narratiivisuudesta, dialogisuudesta ja ratkaisukeskeisyydestä. Reflektiivinen työote korostuu.
- Selkeät tiimiroolit: sosiaalityöntekijät (lapsen ja vanhemman työntekijä), klinikko/perheterapeutti, koordinaattori, konsultoiva sosiaalityöntekijä
- Uudenlainen tiimipalaveri (rakenne, moniammatillisuus, reflektiivisyys, liveperheet)
- Pienemmät asiakasmäärät
- Intensiivisempi, kohtaavampi työskentelyote
- Tiimin yhteinen vastuunotto asiakkaista (ei poista virka-vastuuta)

Lastensuojelun systeeminen, monitoimijainen tiimi

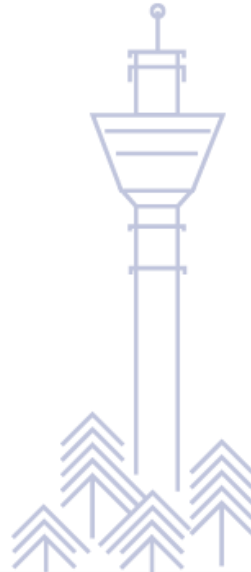

Kuopion pilottitiimin rakenne

Pilotointi Kuopiossa 1.1.-31.12.2018

- Mallia pilotoi yksi muutostiimi, jossa lastensuojelun ja perhesosiaalityön eriyttämistä eri sosiaalityöntekijöille kokeillaan.
- Yksikön muissa neljässä muutostiimissä on 5-6 sosiaalityöntekijää ja 1 sosiaaliohjaaja/tiimi. Muutostiimeissä hoidetaan pta:t, shl ja ls asiakkuudet.
- Pilotoiva tiimi sai 2 x 3 pvän koulutuksen mallin mukaiseen työskentelyyn loppuvuodesta.
- Pilotoivan tiimin asiakasmäärät on saatu kohtuullisiksi yhden sostt:n lisäresurssilla:
 - lastensuojelun sostt:t alle 30 asiakasta/sostt
 - perhesosiaalityö n. 30-40 asiakasta/sostt
 - (muissa tiimeissä ~ 50 asiakasta/sostt)

Pilotointi Kuopiossa 1.1.-31.12.2018

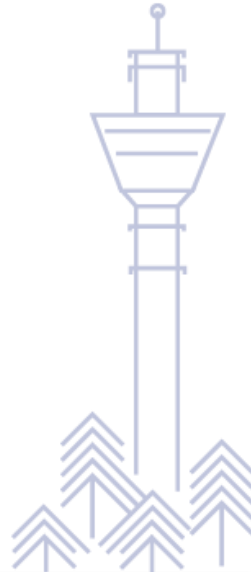
- Kliinikot osallistuvat tiimipalavereihin kerran viikossa 2-3 h tuoden perheterapeuttista näkemystä perheiden tilanteisiin. Kliinikko on kiinteä osa tiimiä ja sosiaalityön tuki, ulkopuolinen asiakasprosessista
- Tiimipalaverieissa käyty refleктоiva keskustelu kirjataan asiakaskertomukseen ja käydään asiakkaan kanssa läpi verraten asiakkaan omaa näkemystä työntekijöiden näkemykseen perheen tilanteesta. Asiakkailla ja asiakkaan verkostolla on mahdollisuus osallistua tiimipalavereihin.
- Läpinäkyvyyttä lisätään tekemällä asiakastapaamisten kirjaukset yhdessä asiakkaan kanssa.

Tiimipalaverin runko

- Tiimikeskustelun tavoite
- Perheen esittely
- Perheen tukitoimet
- Työskentelyn tavoitteet (mitä on tavoiteltu aiemmin?)
- Esteet tavoitteiden toteutumiselle (työntekijä/asiakas)
- Reflektioiva keskustelu
- Jatkosuunnitelma
- Kirjauksen läpikäynti
- Asiakkaan palaute

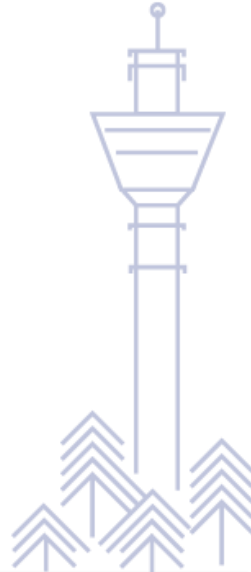
Asiakkaiden kokemuksia

- Kokemus ymmärretyksi ja kuulluksi tulemisesta
- Kokemus, että tiimipalaveri oli merkittävä askel perheen prosessissa
- Tiimipalaverieihin osallistuminen ollut positiivinen ja mielenkiintoinen kokemus. Toi uusia näkökulmia kun kuunteli monen työntekijän pohdintaa.
- Hyvä, että asioista puhutaan oikeilla nimillä ja suoraan
- Kokemus samalla tasolla olemisesta työntekijöiden kanssa, ei enää ylhäältä päin sanelemista
- Lastensuojelu muuttunut entisistä ajoista, nyt "meitäkin pidetään ihmisinä, ei vaan ole byrokratiaa"
- Tiimissä on valtava potentiaali eri alan ammattitaitoa

Työntekijöiden kokemuksia

- **Lapsia tavataan henkilökohtaisesti ja kuullaan tarpeen mukaan lähes viikottain**
- Työntekijät tuntevat perheet, heidän tilanteet ja perheenjäsenten omat näkemykset paremmin
- Asiakkaiden luottamus sosiaalitoimea kohtaan parantunut (tyytymättömyys/kantelut vähentyneet)
- Auttaa näkemään asiakkaan tilannetta laajemmin kuin perinteisessä lastensuojelun työskentelyssä
- Asiakkaille on aikaa ja läsnäoloa paremmin annettavissa: asiakkaat ottaneet tämän hyvin vastaan
- Lisännyt asiakastyöhön syvyyttä ja rauhallisuutta

Työntekijöiden kokemuksia

- Sosiaalityöntekijä on päässyt havainnoimaan kotikäynneillä perheenjäsenten välistä vuorovaikutusta, joustavuus, kiireettömyys ja tuttuus
- Asiakasasiat hoituvat kotikäyntien aikana, puhelimitse asioiden hoito vähentynyt, tuonut työrauhaa
- Asiakkuuksien kesto on lyhentynyt

Työntekijöiden kokemuksia

- Tiimikokoukset ovat olleet hyödyllisiä, perheterapeuttien osallistuminen tuo uutta näkökulmaa asiakastilanteisiin
- Työntekijöiden kokemus jaetusta vastuusta lisääntynyt
- Työssä jaksaminen on parantunut
- Yhteistyö ja vastavuoroisuus verkostojen kanssa on parantunut
- Perheiden yhteistyötahojen ymmärrys lastensuojelutyötä kohtaan on lisääntynyt

Perhesosiaalityö ja lastensuojelun avohuollon sosiaalityö

- Kuopion pilotissa on kokeiltu lastensuojelun ja perhesosiaalityön eriyttämistä ja haluttu siten selkeyttää perhesosiaalityön roolia lastensuojelun rinnalla
- Perhesosiaalityöntekijöiden kuuluminen samaan tiimiin on koettu hyvänä sekä asiakkaiden että työntekijöiden näkökulmasta
 - Työntekijöiden vaihtuvuus on ollut vähäisempää
 - Edesauttanut nopeaa tilannearviota ja palveluiden käynnistämistä
 - Selkeästi lastensuojelun tarpeessa olevat (uudet asiakkuudet) ohjataan suoraan lastensuojelun sosiaalityöntekijälle
 - Siirtymät on harkittuja ja joustavia

Haasteet

- Tiimipalavereissa yhden asiakasperheen asian käsittely vie pitkään (1,5-2 h/perhe), joten monen perheen asiat jäävät tiimissä käsittelemättä
- Työntekijöiden vaihtuvuus, malliin perehdyttäminen uusien työntekijöiden osalta
- Kriisitilanteita tulee edelleen (mutta niihin pystytään reagoimaan nopeasti ja tiiviimmällä työskentelyllä)
- Mallin mukaisten menetelmien sisäistäminen ja käyttöönotto vaatii lisää aikaa
- Epävarmuus jatkoresurssoinnista ja mallin käyttöönotosta laajemmin yksikössä/maakunnassa
- Työntekijöiden koulutus mallin laajuuteen nähden on lyhyt
- Taloudelliset vaikutukset eivät ole näyttäytyneet näin lyhyessä ajassa

Mallin käyttöön oton edellytykset

- Peruspalveluiden vahvistaminen tärkeää, painopiste tulisi olla varhaisessa tuessa
- Yhteistyötahojen tiedottaminen ja mukaan saaminen
- Organisaation, johdon ja työntekijöiden sitoutuneisuus
- Yhteiset arvot läpäisevät koko organisaation
- Pilotoinnin suunnittelu ja toimintaympäristön muokkaaminen
- Organisaation arviointi: tukevatko rakenteet, prosessit ja työn organisointi pilotointia
 - tarvittavien muutosten tekeminen (shl/ls) ja riittävän resurssoinnin varmistaminen
- Ratkaisujen luominen asiakasmääriin vaikuttamiseksi eri keinoin yhdessä muiden toimintojen johdon kanssa
- Sen tiedostaminen, että muutosprosessi kestää vuosia

KIITOS!

Lisätietoja:

Maria Partanen, maria.partanen(a)kuopio.fi

Johanna Kotimaa, johanna.kotimaa(a)kuopio.fi

Laura Nyyssönen, laura.nyyssonen(a)pohjois-savo.fi

Lisätietoa ja luettavaa THL:n sivuilta [tästä](#)

INSPIRATION

HERE INSPIRATION
IS A FORCE OF NATURE

KUOPIO